

Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των έργων προστασίας των ακτών από τη διάβρωση υπόκεινται σε διαδικασία εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, μέσω υποβολής και αξιολόγησης μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και έκδοσης απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων.

Στην πρόσφατη εκδήλωση του ΤΕΕ θέμα: «Διάβρωση ακτών: Αίτια – Αντιμετώπιση- Θεσμικό Πλαίσιο» , η Ρεβέκκα Μπατμάνογλου, προϊσταμένη της Διεύθυνσης Κλιματικής Αλλαγής και Ποιότητας της Ατμόσφαιρας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας παρουσίασε τα βασικά στοιχεία τα οποία, στο ελληνικό θεσμικό πλαίσιο προβλέπονται στα παράρτημα 4.3 της ΚΥΑ 17225/14, της Κοινής Υπουργικής Απόφασης, που εξειδικεύει το περιεχόμενο των προδιαγραφών των μελετών περιβάλλοντος. Δηλαδή παρουσίασε τα βασικά στοιχεία – «κλειδιά» ορθής και ολοκληρωμένης εκπόνησης, που θα πρέπει να συγκεντρώνει η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων τέτοιων έργων, τα οποία είναι :

Να διερευνά τις αιτίες και τη χρονική εξέλιξη του φαινομένου.

Να περιγράφει τα κυματικά χαρακτηριστικά της περιοχής, τα βασικά ρεύματα, και την υφιστάμενη ακτομηχανική διάταξη.

Να έχει εκτίμηση των επιπτώσεων στην ακτομηχανική διάταξη.

Να έχει εκτίμηση επιπτώσεων του έργου στο κλίμα, όπως η φύση και το μέγεθος των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου.

Να έχει εκτίμηση των επιπτώσεων, των σχετικών με την προσαρμογή, δηλαδή της αντιμετώπισης των επιπτώσεων από φυσικά και ανθρωπογενή συστήματα στο παρόν και στο μέλλον σημειακά αλλά και συνολικά στην περιοχή.

Να περιγράφει μέτρα που πρέπει να πάρουμε γι' αυτό το έργο, ώστε να προσαρμοστεί στις κλιματικές αλλαγές τις επερχόμενες. Αυτό είναι σημαντικό, διότι ενώ το έργο αδειοδοτείται τώρα, οι κλιματικές αλλαγές μπορεί να ενταθούν μετά από 50-100 χρόνια. Άρα τα μέτρα, με βάση τις κλιματικές αλλαγές που περιμένουμε, θα πρέπει από τώρα να σχεδιαστούν, να ενσωματωθούν στο σχεδιασμό του έργου και να υλοποιηθούν.

Να έχει η μελέτη και μέτρα για τη μείωση της ευπάθειας του έργου στην κλιματική αλλαγή.

Αλλαγή του θεσμικού πλαισίου

Στην ίδια ημερίδα ανακοινώθηκε από εκπροσώπους του υπουργείου Οικονομικών ότι ετοιμάζονται νομοθετικές αλλαγές αφενός μεν για τον καθορισμό της γραμμής αιγιαλού αφετέρου δε για την αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου του νόμου για τον αιγιαλό και την παραλία του 2001, με στόχους αφενός να εκπληρωθούν μνημονιακές δεσμεύσεις αφετέρου δε να προστατευτεί η δημόσια περιουσία, να υπάρξει ασφάλεια δικαίου για επενδύσεις και να επισπευσθούν οι διαδικασίες έγκρισης μελετών και υλοποίησης έργων στο παράκτιο μέτωπο.

Δαιδαλώδεις διαδικασίες

Τις δαιδαλώδεις και πολύπλοκες διαδικασίες, μεταξύ των συναρμοδίων υπουργείων, φορέων και εμπλεκόμενων οργανισμών, που προβλέπονται με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, του νόμου 2971/2001, ιδιαίτερα από τα άρθρα 12 και 14 του συγκεκριμένου νόμου, που αναφέρονται στην προστασία των ακτών και την ανάπλαση των ακτών αντίστοιχα, προκειμένου να βγει μία άδεια ενδιαφερόμενου, συνήθως δήμου, για έργα προστασίας της ακτής από το φαινόμενο της διάβρωσης περιέγραψε κατά την ομιλία του στην ημερίδα του ΤΕΕ ο Ορέστης Μεσοχωρίτης, Πολιτικός Μηχανικός ΑΠΘ, MSc in Maritime Civil Engineering. Ο ίδιος σημείωσε ότι μία τέτοια άδεια, με τις συνήθεις συνθήκες απαιτεί 18 έως 20 μήνες για να εκδοθεί, χρόνος που είναι πολύς και λόγω της έκτασης και έντασης του φαινομένου θα πρέπει να μειωθεί, χωρίς βεβαίως να γίνει καμία έκπτωση στην ποιότητα των μελετών και των έργων και στην προστασία του περιβάλλοντος.

Επίσης από τους ειδικούς επιστήμονες επισημάνθηκε στην ημερίδα του ΤΕΕ ότι:

ΕΚΠΑ: Το 28,6% της ακτογραμμής βρίσκεται υπό διάβρωση

Ο Σεραφεΐμ Πούλος, καθηγητής του Τμήματος Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος ΕΚΠΑ Τομέας Γεωγραφίας και Κλιματολογίας, ανέλυσε τις ανθρωπογενείς και φυσικές αιτίες της διάβρωσης των ακτών και στο διαχειριστικό θεσμικό πλαίσιο. Όπως επεσήμανε, η παράκτια διάβρωση πλήττει όλες τις Μεσογειακές χώρες. Στη χώρα μας, το 28,6% της ακτογραμμής βρίσκεται υπό συνθήκες διάβρωσης.

ΑΠΘ: Αιτίες και αντιμετώπιση του προβλήματος

Ο καθηγητής Παράκτιας Μηχανικής και Τεχνικής Προστασίας Ακτών ΑΠΘ, Θεοφάνης Καραμπάς, αναφέρθηκε στα έργα προστασίας ακτών. Όπως είπε, αιτίες της διάβρωσης αποτελούν: Φυσικές διεργασίες, άστοχα παράκτια έργα, κατασκευή φραγμάτων – οικιστική δόμηση, οι ποτάμιες/παραλιακές αμμοληψίες. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος της διάβρωσης μπορούν να γίνουν επεμβάσεις στις μορφοδυναμικές διεργασίες, με σκοπό την μείωση της διαβρωτικής τάσης των κυματισμών και των κυματογενών ρευμάτων. Ειδικότερα: κατασκευή παράκτιων τεχνικών έργων προστασίας, τεχνητή ανάπλαση ακτής (beach nourishment), καθώς και «σκληρές» και «ήπιες» μέθοδοι.

ΕΜΠ: Χωρίς προδιαγραφές οι μελέτες για ακτογραμμή

Η αναπληρώτρια Καθηγήτρια Σχολής Πολιτικών Μηχανικών ΕΜΠ – Τομέας Υδατικών Πόρων και Περιβάλλοντος, διευθύντρια Εργαστηρίου Λιμενικών Έργων, Βασιλική Τσουκαλά, αναφέρθηκε στις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής στο σχεδιασμό των παράκτιων έργων στην πρόβλεψη και αντιμετώπιση. Υπογράμμισε την ανάγκη συνεργασίας επιστημόνων διαφόρων ειδικοτήτων, καθώς και επαρκών προβλέψεων των καιρικών μεταβολών ώστε να λαμβάνεται υπόψη το κυματικό κλίμα μιας περιοχής σε βάθος χρόνου. Και ακόμη τόνισε πως δεν υπάρχουν προδιαγραφές για τις μελέτες που αφορούν στην ακτογραμμή.

ΕΛΚΕΘΕ: Φυσικά, αλλά και ανθρωπογενή, τα αίτια

Ο Διευθυντής Ερευνών Ινστιτούτου Ωκεανογραφίας του Ελληνικού Κέντρου Θαλασσίων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ), Βασίλειος Καψιμάλης, υπογράμμισε πως για τη διάβρωση των ακτών υπάρχουν φυσικά, αλλά και ανθρωπογενή αίτια. Σε μερικές δε περιπτώσεις, η φύση διορθώνει ως ένα βαθμό τη βλάβη, γι αυτό και είναι ανάγκη να δίνεται ένας εύλογος χρόνος για φυσική αποκατάσταση. Και ανέφερε ότι το φαινόμενο της διάβρωσης μπορεί να χαρακτηριστεί σοβαρό όταν κινδυνεύουν ή απειλούνται: ανθρώπινες ζωές, δραστηριότητες και υποδομές, το τοπικό οικοσύστημα (βιοποικιλότητα) και η ποιότητα του φυσικού περιβάλλοντος.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
Μ.Ε. «Έργων Υποδομής και Δικτύων»

**Ο.Ε. Η πολυπλοκότητα του θεσμικού πλαισίου αδειών
των λιμενικών υποδομών**

Μέλη:

Σ. Χριστόπουλος, Δρ. Πολ. Μηχ., Συντονιστής
Θ. Καραμπάς, Καθηγητής Παράκτιας Τεχνικής Α.Π.Θ.
Ο. Μεσοχωρίτης, MSc. Πολ. Μηχ.
Α. Πανίδης, Πολ. Μηχ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η χώρα μας περιβάλλεται από πολύ μεγάλο μήκος ακτών – 16.300 km – συγκριτικά με την επιφάνειά της και με ποσοστό ακτογραμμής/περίμετρο 93% κατατάσσεται στην 4η θέση μετά την Ισλανδία, τη Μ. Βρετανία και τη Νορβηγία. Στην παράκτια ζώνη της έχει αναπτυχθεί σημαντικό μέρος της οικιστικής και της οικονομικής της δραστηριότητας. Ο τουρισμός αποτελεί τη βασικότερη συνιστώσα ανάπτυξης και επενδύσεων και συνεισφέρει σημαντικά στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της χώρας. Ιδιαίτερη βαρύτητα έχει ο τουρισμός που σχετίζεται με την παράκτια ζώνη (θαλάσσιος, αναψυχής, ναυταθλητικός κλπ) και κατά συνέπεια είναι πολύ σημαντική ή ύπαρξη κατάλληλων λιμενικών υποδομών για τη μεταφορά επιβατών, εμπορευμάτων κ.α. Επίσης έχει καταστεί αναγκαία λόγω κλιματικής αλλαγής και άλλων παραγόντων η διαφύλαξη των πολυάριθμων και ιδιαίτερης ομορφιάς ακτών με την δημιουργία κατάλληλων έργων προστασίας. Συνεπώς έχει βαρύνουσα σημασία η αναρρύθμιση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου αδειοδότησης έργων λιμενικών υποδομών και προστασίας ακτών στην κατεύθυνση της βελτιστοποίησης και επιτάχυνσης των διαδικασιών και του συγχρονισμού του με την εξελισσόμενη περιβαλλοντική νομοθεσία.

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΈΡΓΩΝ

Η βασική διαδικασία αδειοδότησης έργων λιμενικών υποδομών γίνεται στα πλαίσια του άρθρου 14 του Ν. 2971/2001 περί αιγιαλού και παραλίας.

Για τα έργα αντιμετώπισης της διάβρωσης ακτών ή ανάπλασης παραλιών γίνεται χρήση των διαδικασιών των άρθρων 12 (προστατευτικά έργα) και 14 (ανάπλαση παραλιών) του ίδιου νόμου Ν. 2971/2001.

Τέλος για τη διενέργεια αμμοληψιών και την προμήθεια του απαραίτητου υλικού για τη δημιουργία τεχνητών αναπληρώσεων ακτών γίνεται χρήση του Αναγκαστικού Νόμου 1219/38 (Βασίλειο της Ελλάδος).

Διαδικασία άρθρου 14 Ν. 2971/2001

Σύμφωνα με το άρθρο 14 «η παραχώρηση του δικαιώματος χρήσης αιγιαλού, παραλίας, συνεχόμενου ή παρακείμενου θαλάσσιου χώρου, ή του πυθμένα, για την εκτέλεση έργων που εξυπηρετούν εμπορικούς, βιομηχανικούς, συγκοινωνιακούς, λιμενικούς ή άλλου είδους σκοπούς, που προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις, γίνεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών κατά τη διαδικασία που προβλέπει η επόμενη παράγραφος.(εδ. 2, άρθρου 14). Η παραχώρηση μπορεί να περιλαμβάνει και απλή χρήση αιγιαλού και παραλίας για την εξυπηρέτηση λειτουργικών αναγκών των έργων αυτών».

Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει τα παρακάτω στάδια:

α) Αίτηση προς την αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία, η οποία συνοδεύεται από τεχνικό φάκελο σύμφωνα με το άρθρο 8 της κοινής απόφασης (ΚΥΑ) 69269/5387/24.10.90 (ΦΕΚ 678 Β) των Υπουργών Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας, Γεωργίας, Πολιτισμού, Εμπορικής Ναυτιλίας, Τουρισμού, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Μεταφορών και Επικοινωνιών.

β) Ο φάκελος αυτός (με περιεχόμενα σύμφωνα με τη δομή της Προέγκρισης Χωροθέτησης του αρχικού περιβαλλοντικού νόμου) διαβιβάζεται μέσα σε προθεσμία ενός (1) μηνός στους παρακάτω αναφερόμενους φορείς (ή στην Επιτροπή Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Λιμένων Ε.Σ.Α.Λ.) για να διατυπώσουν μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών τη γνώμη τους, κατά τις αρμοδιότητες καθενός για την εκτέλεση των έργων.

Οι γνωμοδοτούντες φορείς είναι:

- 1) Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Διεύθυνση Χωροταξίας και Διεύθυνση Πολεοδομικού Σχεδιασμού ή τη Διεύθυνση Περιβάλλοντος - Χωροταξίας της αρμόδιας Περιφέρειας (σε τρία αντίγραφα),
- 2) Γ.Ε.Ν. (σε δύο αντίγραφα),
- 3) Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας,
- 4) Περιφερειακή Επιτροπή Χωροταξίας και Περιβάλλοντος (Π.Ε.ΧΩ.Π.),
- 5) Υπουργείο Πολιτισμού (σε τρία αντίγραφα),
- 6) Ε.Ο.Τ.,

- 7) Υπουργείο Γεωργίας για έργα σε λιμένες και ποταμούς, ως και για την κατασκευή αλιευτικού καταφυγίου με σκοπό την προστασία επαγγελματικών αλιευτικών σκαφών,
- 8) Δημοτικό Συμβούλιο του οικείου Ο.Τ.Α.,
- 9) Το Υπουργείο Ανάπτυξης, όταν πρόκειται για παραχώρηση αιγιαλού σε βιομηχανικές μονάδες, εγκαταστάσεις πετρελαιοειδών και σε επιχειρήσεις μεταλλευτικών, λατομικών και βιομηχανικών ορυκτών,
- 10) Το Υπουργείο Αιγαίου για τις περιοχές της αρμοδιότητάς του.

Η Ε.Σ.Α.Λ. λειτουργεί στα πλαίσια του Υπουργείου Ναυτιλίας (Ν. 2932/2001) και είναι απαραίτητη η γνώμη της σε περιπτώσεις δημιουργίας νέων λιμενικών υποδομών ή σε έργα που αφορούν τροποποίηση ή επέκταση του λιμένα. Εξαιρούνται της γνωμοδότησης της ΕΣΑΛ (Τροποποίηση με άρθρο 40 Ν. 4256/2014):

- Η διαδικασία νομιμοποίησης υφιστάμενων έργων σύμφωνα με άρθρο 27 Ν. 2971/2001
- Τα έργα επισκευής ή συντήρησης υφιστάμενων λιμενικών εγκαταστάσεων
- Οι περιπτώσεις μελετών παραρτήματος ΙΙΙ Ομάδα 3^η της ΥΑ 1958/2012 (κατάταξη έργων σε περιβαλλοντικές κατηγορίες):
 - Λιμένες σκαφών αναψυχής και καταφύγια τουριστικών σκαφών (εκτός ζώνης λιμένα)
 - Έργα προστασίας ακτής από διάβρωση είτε εντός της θάλασσας είτε επί της ακτογραμμής
 - Έργα ανάπλασης και διαμόρφωσης της ακτής
 - Τεχνητοί ύφαλοι
 - Μεμονωμένες ράμπες ανέλκυσης και καθέλκυσης σκαφών

γ) Μετά την προέγκριση χωροθέτησης και τη διατύπωση των γνωμών της προηγούμενης περίπτωσης β' εκπονείται και εγκρίνεται η μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Βασική υποστηρικτική μελέτη της ΜΠΕ θεωρείται η ακτομηχανική μελέτη για την αξιολόγηση της επίδρασης των λιμενικών υποδομών στις παρακείμενες ακτές. Ενδεικτικά αναφέρονται οι φορείς που γνωμοδοτούν κατά τη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης (έργο Α2):

Υπουργείο Ναυτιλίας (πρώην ΥΕΝ)
 Υπουργείο Εθνικής Άμυνας
 Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων
 Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων
 Εφορεία Προϊστορικών και κλασσικών αρχαιοτήτων
 Περιφερειακό Συμβούλιο
 ΔΙΠΕΧΩ οικείας Περιφερειακής ενότητας

δ) Ακολούθως μετά από γνώμη του Γ.Ε.Ν., για θέματα εθνικής άμυνας και ασφάλειας της ναυσιπλοΐας, γνώμη του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας για λόγους

ορθολογικής ναυτιλιακής ανάπτυξης, προστασίας αιγιαλού, παραλίας, ελέγχου και ασφάλειας της ναυσιπλοΐας και συγκοινωνίας και γνώμη της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού για λόγους προστασίας αρχαίων, εγκρίνεται αρμοδίως η οριστική μελέτη, κατά τη σύνταξη της οποίας λαμβάνονται υπόψη υποχρεωτικά οι εγκεκριμένοι περιβαλλοντικοί όροι. Γνώμες διατυπώνονται το αργότερο εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών. Η εγκεκριμένη οριστική μελέτη με τις ανωτέρω γνώμες διαβιβάζεται στην αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία για την έκδοση της απόφασης παραχώρησης.

Στην περίπτωση των λιμένων με οριοθετημένες ζώνες λιμένων η πρώτη φάση της προέγκρισης (Προκαταρκτικός Προσδιορισμός Περιβαλλοντικών Απαιτήσεων Π.Π.Π.Α) είναι προαιρετική και διεκπεραιώνεται μέσω της ΕΣΑΛ.

Στην περίπτωση των τουριστικών λιμένων, η χωροθέτηση γίνεται στα πλαίσια του Ν. 2160/1993 και διεκπεραιώνεται από το Υπουργείο Τουρισμού και την Επιτροπή Τουριστικών Λιμένων (ΕΤΛ).

Για τα υπόλοιπα έργα ή εγκαταστάσεις που δεν εμπίπτουν στα παραπάνω και η κατασκευή τους προβλέπονται στον «αιγιαλό, την παραλία, τον συνεχόμενο ή παρακείμενο θαλάσσιο χώρο ή πυθμένα» η διαδικασία διεκπεραιώνεται από την Κτηματική Υπηρεσία.

Σχηματικά η διαδικασία απεικονίζεται στον παρακάτω πίνακα

Α. ΦΑΣΗ ΠΡΟΕΓΚΡΙΣΗΣ	Β. ΦΑΣΗ ΜΠΕ	ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ	ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ
Γνωμοδότηση ΕΣΑΛ (για έργα λιμένων) ή 7- 10 φορέων (για έργα προστασίας ακτών)	Γνωμοδότηση 8-10 φορέων	Γνωμοδότηση 3 φορέων (ΥΕΝ, ΓΕΝ, ΥΠΠΟ)	Έκδοση από Υπουργείο Οικονομικών ή Αποκεντρωμένη Διοίκηση
6 μήνες	6 μήνες	4 μήνες	2 μήνες

Οι χρόνοι αναφέρονται σε **ελάχιστους πραγματικούς** χρόνους (η νομοθεσία προβλέπει σε ορισμένες περιπτώσεις χρονικά όρια τα οποία δεν εφαρμόζονται, Πχ σύμφωνα με το Ν. 4014/2011 για τη φάση της ΜΠΕ χρειάζονται 97 εργάσιμες μέρες, περίπου 5 μήνες).

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΧΡΟΝΟΣ 18 ΜΗΝΕΣ (συνήθως ξεπερνά τα 2 χρόνια).

Διαδικασία άρθρου 12 Ν. 2971/2001

Ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτημα στην Κτηματική Υπηρεσία για την έκδοση διαπιστωτικής πράξης σχετικά με την ύπαρξη ή όχι προβλήματος διάβρωσης κατόπιν γνωμοδότησης της επιτροπής του Άρθρου 3 του Ν. 2971/2001. Η Επιτροπή, η οποία συγκροτείται σε επίπεδο νομού, αποτελείται από: α) τον προϊστάμενο της Κτηματικής Υπηρεσίας ως πρόεδρο, β) έναν μηχανικό της Κτηματικής Υπηρεσίας με ειδικότητα τοπογράφου ή πολιτικού μηχανικού, γ) τον αρμόδιο Λιμενάρχη, δ) τον διευθυντή της Διεύθυνσης Πολεοδομίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, ε) τον διευθυντή Χωροταξίας και Περιβάλλοντος της Γενικής Γραμματείας της Περιφέρειας.

Στη συνέχεια μετά την έκδοση της διαπιστωτικής πράξης, ο ενδιαφερόμενος φορέας αναθέτει την εκπόνηση τριών μελετών: της ακτομηχανικής μελέτης, της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΜΠΕ) και της τεχνικής μελέτης των έργων προστασίας.

Ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει και τις τρεις μελέτες στην Κτηματική Υπηρεσία. Στη συνέχεια η Κτηματική Υπηρεσία διαβιβάζει για έλεγχο-γνωμοδότηση-θεώρηση την ακτομηχανική μελέτη στην Διεύθυνση Λιμενικών Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

Μετά τη θεώρηση της ακτομηχανικής μελέτης υποβάλλεται η ΜΠΕ στην αρμόδια Περιβαλλοντική Υπηρεσία (Αποκεντρωμένη Περιφέρεια ή ΥΠΕΚΑ ανάλογα με την κατάταξη του έργου). Μετά τον έλεγχο πληρότητας της περιβαλλοντικής μελέτης ο φάκελος της ΜΠΕ διαβιβάζεται σε φορείς για γνωμοδότηση. Ενδεικτικά αναφέρονται: ΥΕΝ – ΓΕΝ – ΥΠΟΜΕΔΙ – ΥΠΠΟ Εφορείες Αρχαιοτήτων – Δ/ση Δασών – Δασαρχείο – οικεία Περιφέρεια (Περιφ. Συμβούλιο κ Δ/ση Περιβάλλοντος).

Μετά την έγκριση της ΜΠΕ απ' όλους τους φορείς η Κτηματική Υπηρεσία υποβάλλει την τεχνική μελέτη για έλεγχο – έγκριση – θεώρηση στην Δ/ση Τεχνικών Έργων της οικείας Περιφερειακής Ενότητας.

Τέλος υποβάλλονται και οι εγκεκριμένες θεωρημένες μελέτες από την Κτηματική Υπηρεσία στους φορείς ΥΕΝ-ΓΕΝ-ΥΠΠΟ για να γνωμοδοτήσουν σχετικά με την απόφαση παραχώρησης αιγιαλού – παραλίας – θαλάσσιου χώρου για την εκτέλεση των προβλεπόμενων έργων.

Την τελική έκδοση της άδειας παραχώρησης για την εκτέλεση του έργου εκδίδει το Υπουργείο Οικονομικών (για έργα στη θάλασσα) ή η Γ.Γ. Αποκεντρωμένης (για έργα εντός αιγιαλού ή παραλίας).

Σχηματικά η διαδικασία απεικονίζεται στον παρακάτω πίνακα:

Α. ΦΑΣΗ ΑΚΤΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ	Β. ΦΑΣΗ ΜΠΕ	Γ. ΦΑΣΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ	Γνωμοδοτήσεις Παραχώρησης	ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ
Θεώρηση από Διεύθυνση Λιμενικών Υποδομών Υπουργείου Υποδομών	Γνωμοδότηση 8- 10 φορέων	Έγκριση από ΔΤΕ οικείας Περιφέρειας	ΥΕΝ, ΓΕΝ, Υπουργείο Πολιτισμού Για τις 3 μελέτες	Έκδοση από Υπουργείο Οικονομικών ή Αποκεντρωμένη Διοίκηση
2 μήνες	6 μήνες	2 μήνες	4 μήνες	2 μήνες

Οι χρόνοι αναφέρονται σε **ελάχιστους πραγματικούς** χρόνους (η νομοθεσία προβλέπει σε ορισμένες περιπτώσεις μικρότερα χρονικά όρια τα οποία δεν εφαρμόζονται)

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΧΡΟΝΟΣ 16 ΜΗΝΕΣ (συνήθως ξεπερνά τα 2 χρόνια)

Διαδικασία αμμοληψιών Α.Ν. 1219/1938

Για την εξόρυξη και λήψη άμμου, αμμοχώματος – λίθων, χαλίκων κλπ εφαρμόζονται οι διατάξεις του νόμου αυτού ανεξάρτητα από την ιδιότητα του ιδιοκτήτη της αμμώδους έκτασης (Ο.Τ.Α., Δημοσίου, ιδιώτη).

Απαραίτητη προϋπόθεση η έκδοση απόφασης της Επιτροπής Αμμοληψίας (συγκρότηση με βάση ΠΔ 284/88) με βάση εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους και γνωμοδοτήσεις του οικείου Ο.Τ.Α. και δασαρχείου.

Οι Ο.Τ.Α. έχουν τη δυνατότητα εκμετάλλευσης χώρων αμμοληψίας μετά από σχετική διαδικασία παραχώρησης. Για τις ανάγκες των δημοσίων έργων μετά την απόφαση της Επιτροπής Αμμοληψίας, απαιτείται απόφαση της Επιτροπής Δημοσίων Κτημάτων.

Για τις ανάγκες των ιδιωτικών έργων μετά την απόφαση της Επιτροπής Αμμοληψίας, διενεργείται πλειοδοτικός διαγωνισμός από την αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία με προκαθορισμένο ελάχιστο τίμημα.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ Ν. 2971/2001

Σαν βασικά προβλήματα στην αδειοδότηση έργων λιμενικών υποδομών καταγράφονται τα εξής:

Μεγάλοι χρόνοι ωρίμανσης έργων

Στα προβλεπόμενα στάδια αδειοδότησης των έργων εμφανίζεται το φαινόμενο ορισμένες υπηρεσίες να γνωμοδοτούν σε όλες τις επιμέρους διακριτές φάσεις (Υπουργείο Ναυτιλίας, Γενικό Επιτελείο Ναυτικού, Υπουργείο Πολιτισμού - Εφορείες Αρχαιοτήτων).

Για τις ανάγκες της διαδικασίας του άρθρου 14, οι προαναφερόμενες υπηρεσίες γνωμοδοτούν κατά τη φάση της «προέγκρισης χωροθέτησης» (γνώμες εδαφίου 2β άρθρου 14), κατά τη φάση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης και κατά τη φάση της έγκρισης της οριστικής μελέτης.

Για τις ανάγκες της διαδικασίας του άρθρου 12, οι προαναφερόμενες υπηρεσίες γνωμοδοτούν κατά τη φάση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης και κατά τη φάση της γνωμοδότησης για την απόφαση παραχώρησης.

Η μη τήρηση των προβλεπόμενων χρονικών προθεσμιών σε ορισμένες διαδικασίες, όπως κατά το στάδιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, όπου ορισμένα στελέχη των περιβαλλοντικών υπηρεσιών θεωρούν αυθαίρετα ότι ορισμένες γνωμοδοτήσεις είναι απαραίτητες και αθετούν τις προβλεπόμενες από το νόμο χρονικές προθεσμίες.

Πρόσφατα κατά τη φάση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης προστέθηκε και άλλη γνωμοδοτούσα στρατιωτική υπηρεσία, η Διεύθυνση Υποδομής και Προστασίας Περιβάλλοντος του ΓΓΕΘΑ.

Αλληλεπίδραση διαφορετικών νομοθεσιών

Η νομοθεσία περί αιγιαλού (2001) εμπλέκεται με την περιβαλλοντική νομοθεσία, η οποία έχει τροποποιηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια δημιουργώντας έτσι πολλές αντιφάσεις (Πχ η ΚΥΑ 69269/1990 έχει καταργηθεί και η προέγκριση χωροθέτησης ή ΠΠΠΑ είναι πλέον προαιρετικό στάδιο).

Υπάρχει η νομοθεσία για το ρόλο της Επιτροπής Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Λιμένων (Ν. 2932/2001), η οποία γνωμοδοτεί κυρίως για έργα ανάπτυξης λιμένων και επίσης εμπλέκεται στην ισχύουσα περιβαλλοντική νομοθεσία.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΙΣΧΥΟΝΤΟΣ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Η βελτίωση του υπάρχοντος εθνικού θεσμικού πλαισίου κρίνεται ιδιαίτερα αναγκαία κυρίως για λόγους αναπτυξιακούς. Ο τουρισμός αποτελεί βασικό πυλώνα του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος (ΑΕΠ) της χώρας. Η δημιουργία ικανού δικτύου λιμένων αναψυχής, η βελτίωση των επιβατικών λιμένων ιδιαίτερα του νησιωτικού συμπλέγματος, η αποκατάσταση των ακτών μας σε περιπτώσεις διάβρωσης είναι κάποιοι από τους βασικούς μεσοπρόθεσμους αναπτυξιακούς στόχους.

Στον τομέα των υποδομών για την προστασία των ακτών η αναγκαιότητα αυτή μάλιστα ενισχύεται από τις υποχρεώσεις της χώρας μας σε διεθνές επίπεδο. Από τη φύση τους οι θάλασσες και οι ωκεανοί αποτελούν διεθνείς περιοχές και ως εκ τούτου προϋποθέτουν διακρατικές συνεργασίες και προσεγγίσεις. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν θαλάσσιες περιοχές (Βόρεια Θάλασσα, Βαλτική, Μαύρη Θάλασσα, Μεσόγειος) με μεγάλη αξία, από την άποψη της ιχθυοπααραγωγής και του τουρισμού, που πρέπει να τύχουν προστασίας. Για το σκοπό αυτό διαμορφώθηκε η Οδηγία Πλαίσιο 2008/56/ΕΚ για τη Θαλάσσια Στρατηγική, η οποία στοχεύει στην προαγωγή της αειφόρου χρήσης των θαλασσών, στη διατήρηση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων και στην προστασία των βασικών πόρων από τους οποίους εξαρτώνται οι κοινωνικές και οικονομικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τη θάλασσα.

Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο πρέπει να επικαιροποιηθεί στην κατεύθυνση αναίρεσης των μεγάλων χρονικών καθυστερήσεων και της προσαρμογής στην ισχύουσα περιβαλλοντική νομοθεσία. Η πρόταση βελτίωσης του θεσμικού πλαισίου μπορεί να στηρίζεται στις παρακάτω κατευθυντήριες προτάσεις:

- 1) Η φιλοσοφία σχεδιασμού του λιμενικού έργου εξετάζεται από την ακτομηχανική μελέτη και ελέγχεται από έναν αρμόδιο φορέα (Πχ Υπουργείο Υποδομών). Η ακτομηχανική μελέτη εμπεριέχει την κυματική μελέτη με αποτέλεσμα και ο έλεγχος της κυματικής προστασίας να γίνεται (βασική απαίτηση ενός λιμενικού έργου) και η εκτίμηση των πιθανών επιπτώσεων στις παρακείμενες ακτές να αξιολογείται (βασική περιβαλλοντική εκτίμηση ενός λιμενικού έργου).
- 2) Οι αρμόδιοι φορείς (μεμονωμένα ή μέσω της Ε.Σ.Α.Λ.) γνωμοδοτούν μία φορά κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση, όπου ελέγχεται η σκοπιμότητα και ο σχεδιασμός του έργου ανάλογα με την αρμοδιότητα του κάθε φορέα.
- 3) Μετά την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων ελέγχεται η οριστική μελέτη του έργου από έναν αρμόδιο φορέα (Διεύθυνση Τεχνικών Έργων οικείας Περιφέρειας).
- 4) Για την άδεια εκτέλεσης του έργου ή της έκδοσης της απόφασης παραχώρησης επιλαμβάνεται ο αρμόδιος φορέας (Υπουργείο Οικονομικών, Αποκεντρωμένη Διοίκηση) χωρίς άλλες επιπλέον γνωμοδοτήσεις από εμπλεκόμενους φορείς στη διαδικασία αδειοδότησης ενός λιμενικού έργου.

- 5) Σε περίπτωση απρόβλεπτων ακραίων καιρικών καταστάσεων (πχ σεισμοί, παρατεταμένοι θυελλώδεις άνεμοι κλπ) και την ανάγκη αντιμετώπισης έκτακτων ζημιών, όπου θα πρέπει με συνοπτικές διαδικασίες να υιοθετούνται βραχυπρόθεσμα τεχνικά μέτρα για την προστασία των λιμενικών υποδομών μέχρι την οριστικοποίηση των αναγκαίων βελτιώσεων, επιδιορθώσεων κ.α.

Βασικός στόχος των αλλαγών στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο πρέπει να είναι η κατά το δυνατόν απλοποίηση των διαδικασιών και η επίτευξη της ωρίμανσης ενός λιμενικού έργου το πολύ σε 12 μήνες (1 χρόνος).